

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Актуальність теми дослідження. Необоротні активи займають, як правило, основну питому вагу в загальній сумі капіталу підприємства. Від ефективного їх використання в процесі експлуатації, їх модернізації, вартості, технічного рівня, багато в чому залежать кінцеві результати діяльності підприємства: випуск продукції, їх собівартість, прибуток, рентабельність, стійкість фінансового становища. Отже, одним із необхідних та важливих чинників збільшення обсягу та поліпшення якості виробленої сільськогосподарської продукції є забезпеченість підприємств необоротними активами та рівень їх використання.

Для фіксації даних про стан, рух та процеси відтворення необоротних активів, з метою отримання оперативної, релевантної інформації для потреб управління, на сільськогосподарських підприємствах необхідно правильно організувати обліковий процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями наявності, ефективного використання та відтворення необоротних активів підприємств займаються багато дослідників, зокрема, серед українських науковців слід виділити С.Ф. Голова, Л.Л. Горецьку, В.В. Сопка, Н.М. Урбана та інших вчених. Серед зарубіжних вчених значний внесок у розробку теоретичних і практичних аспектів даного питання зробили Х. Андресен, Д. Колдуел, М.Р. Метьюс, Б. Нідлз, М.Х.Б. Перера, Г.В. Савицька, Я.В. Однак, не зважаючи на значний внесок науковців у вирішенні даних проблем, питання пов'язані з ефективним використанням необоротних активів, їх обліково-контрольному забезпеченні залишаються актуальними та потребують подальшого розкриття. Особливо актуальними залишаються питання організації обліку необоротних активів на сільськогосподарських підприємствах.

Мета дослідження. Дослідити особливості організації обліку необоротних активів на сільськогосподарських підприємствах, як процесу отримання релевантної, управлінської інформації про стан їх формування, відтворення та ефективного використання.

Виклад основного матеріалу. Організація бухгалтерського обліку необоротних активів на сільськогосподарських підприємствах здійснюється у відповідності до облікової політики підприємства. Створення організаційної основи бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції власників підприємства і передбачає встановлення обов'язків його керівника і працівників бухгалтерії. Права та обов'язки головного бухгалтера і всіх посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996 [1], Положенням про облікову політику і затвердженими посадовими інструкціями.

Крім того, на сільськогосподарських підприємствах слід керуватися такими законодавчими актами: Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 № 116 [2]; Державним класифікатором основних фондів ДК 013-97, затвердженим наказом Держстандарту України від 19.08.1997 № 507 [3]; Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Мінфіну України від 27.04.2000 №92 [4]; Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затвердженим наказом Мінфіну України від 18.10.1999 № 242 [5]; Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим наказом Мінфіну України від 30.11.1999 №291 [6]; Інструкцією по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженою Наказом МФУ від 11.08.1994р. №69 [7]; наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку основних засобів» від 29.12.1995 № 352 [8]; Методичними рекомендаціями із бухгалтерського обліку основних засобів, затвердженими наказом Мінфіну України від 30.09. 2003 №561 [9] та іншими нормативно-правовими документами.

Основними завданнями організації обліку наявності та руху основних засобів та інших необоротних матеріальних активів можна виділити такі: контроль за збереженням основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; правильне і своєчасне документальне оформлення та відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення і вибуття об'єктів основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; правильне обчислення та відображення в обліку сум зносу (амортизації) основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; контроль за витратами на ремонт основних засобів, ефективністю використання основних засобів; отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також в розрізі осіб, відповідальних за їх збереження; виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття.

Формування системи первинної документації та документообороту з обліку необоротних активів відіграє важливу роль в господарській діяльності сільськогосподарських підприємств. Адже правильне використання типових форм первинної документації, згідно до вимог чинного законодавства, дозволяє підприємству чітко регламентувати проведені за визначений період часу господарські операції. За допомогою графіків документооборотів, щодо операцій з необоротними активами, підприємство має можливість контролювати здійснення та раціональність вказаних операцій.

Складові організації бухгалтерського обліку необоротних активів відображено на рисунку (рис.).

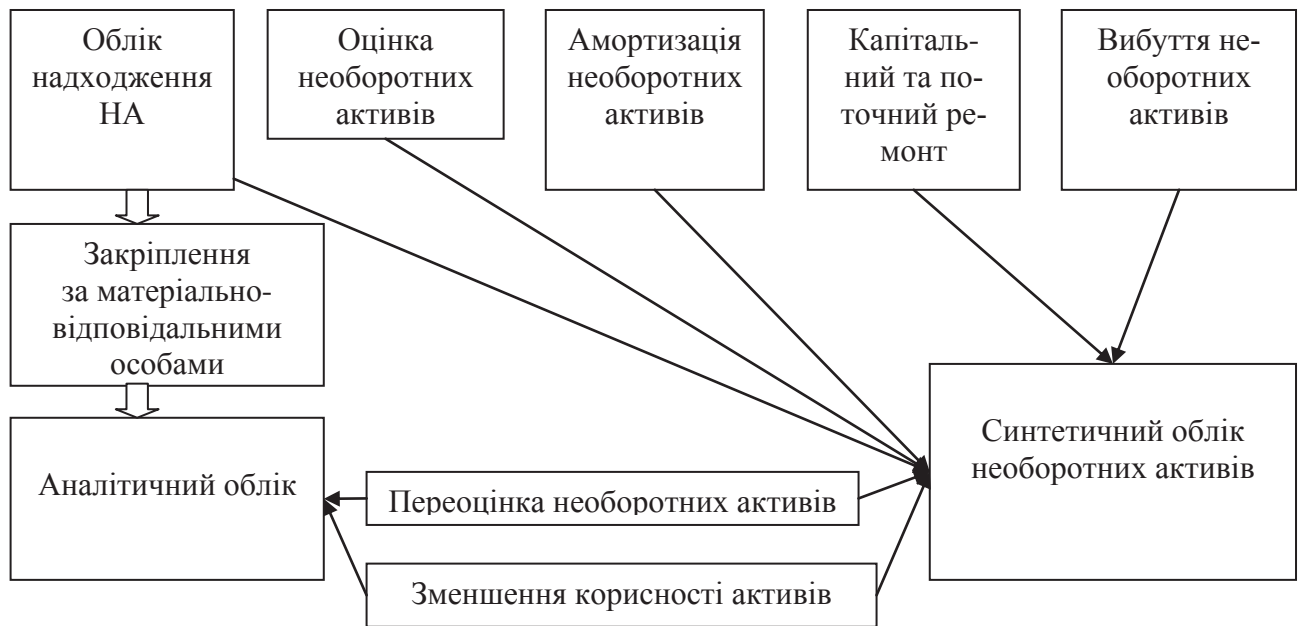

Рис. Складові організації бухгалтерського обліку необоротних активів

Першим етапом облікового процесу на сільськогосподарському підприємстві є первинний облік необоротних активів. Його зміст становлять первинне спостереження та сприйняття господарського факту (явища або процесу), вимірювання в натуральному та вартісному вираженні, фіксування в носіях облікової інформації – документах. Фіксування облікової номенклатури (даних) відбувається в будь-якому носії (документі або його замінику), що потребує попереднього їх добору.

Документи з огляду на їх велику кількість та різноманітність потрібно систематизувати. Звідси окремим питанням організації первинного обліку є формування за кожною окремою темою альбомів первинних документів. Сприйняття, вимірювання та фіксування господарських фактів здійснюються виконавцями в різні періоди. Тому, організовуючи первинний облік, заздалегідь визначають рух первинних документів.

Поточний облік необоротних активів – другий етап облікового процесу. На його здійснення в разі ручної обробки витрачають майже половину часу. Це свідчить про те, що його організація є дуже важливим об'єктом. Поточний облік як частина облікового процесу зумовлює ті організаційні елементи, сукупність яких формує його як об'єкт організації. Цими об'єктами є: дані, показники, облікові реєстри і документи, що їх складають на цьому етапі облікового процесу; документообіг та забезпечення облікового процесу.

Бухгалтерський облік не лише інформує про стан і зміни господарства, його елементи та здійснює контроль за наявністю, рухом, використанням необоротних активів, а й виконує функцію оцінювання результативності роботи. Таке оцінювання відбувається на підставі узагальнення даних на підсумковому етапі. Цей етап облікового процесу дає змогу діставати дані про результати роботи за місяць, квартал, півріччя, рік.

Підсумковий етап процесу обліку необоротних активів іноді називають балансовим узагальненням (звітністю). Це заключний етап облікового процесу,

який можна охарактеризувати як упорядковану сукупність операцій з формування показників, що відображують результати виробничої та господарської діяльності підприємства за певний період. Організація підсумкового обліку залежить від якості організації первинного та поточного обліку.

Рух основних засобів та інших необоротних активів, пов'язаний із здійсненням господарських операцій з надходження, внутрішнього переміщення та вибуття основних засобів та інших необоротних активів оформлюють типовими формами первинної облікової документації, які затверджені міністерством статистики України.

Висновки. З розглянутого можна зробити висновки: облік необоротних активів на підприємстві ведеться у відповідності до вимог чинного законодавства; здійснюючи господарські операції, підприємство належним чином оформлює їх первинними документами, які затверджені міністерством статистики України, з подальшим відображенням в облікових реєстрах та формах звітності; за допомогою графіків руху документів операції з необоротними активами підприємство має можливість контролювати здійснення та раціональність вказаних операцій. Такий комплекс дій, пов'язаний з організацією облікового процесу на сільськогосподарських підприємствах, дає можливість керівникам отримати необхідну, своєчасну, релевантну інформацію для прийняття управлінського рішення стосовно формування та використання необоротних активів.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 11.05.2000 р. № 1707-III, від 08.06.2000 р. № 1807-III, від 22.06.2000 р. № 1829-III).
2. «Про порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей». Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 № 116. Закон України.
3. Державний класифікатор основних фондів ДК 013-97, затверджений наказом Держстандарту України від 19.08.1997 № 507.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби». Наказ Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Наказ Мінфіну України від 18.10.1999 № 242.
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Мінфіну України від 30.11.1999 №291.
7. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Наказ МФУ від 11.08.1994р. №69.
8. «Про затвердження типових форм первинного обліку основних засобів». Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 352.
9. Методичні рекомендації із бухгалтерського обліку основних засобів. Наказ Мінфіну України від 30.09. 2003 №561.